

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 34/1998 vp**

**Hallituksen esitys laeiksi eräistä viitekoroista
sekä korkolain muuttamisesta**

Talousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 20 päivänä lokakuuta 1998 lähettäessään hallituksen esityksen laeiksi eräistä viitekoroista sekä korkolain muuttamisesta (HE 176/1998 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi talousvaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto talousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Martti Anttinen, valtiovarainministeriö
- professori Mikael Hidén
- professori Kaarlo Tuori
- professori Veli-Pekka Viljanen..

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eräistä viitekoroista. Se sisältäisi säännökset peruskoron ja eräiden muiden viitekorkoina käytettävien korkojen määräytymisestä siinä vaiheessa, kun talous- ja rahaliiton kolmas vaihe alkaa sekä euro otetaan käyttöön. Lisäksi korkolakia ehdotetaan muutettavaksi.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1.1.1999.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa käsitellään sitä, että uusia säännöksiä peruskorosta ja eräistä viitekoroista sovellettaisiin myös aikaisempiin sopimuksiin. Perustelujen mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä. Hallitus on kuitenkin pitänyt suotavana, että säätämisyjärjestyksestä hankitaan perustuslakivaliokunnan lausunto.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esityksessä ehdotetut uudistukset johtuvat Euroopan talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen alkamisesta. Nykyisin Suomen Pankin määräämä peruskorko sekä sen määrittelemät ja julkaisemat ns. lyhyinä viitekorkoina käytettävät ko-

rot korvataan esityksen mukaisen 1. lakiehdotuksen nojalla määräytyvillä koroilla. Lakiehdotus vaikuttaa myös ennen lakien voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin, joissa on viitattu joko peruskorkoon tai viitekorkoon. Näiltä osin aikaisempien sopimusten ehdot muuttuvat suoraan

lain perusteella. Tällaiseen taannehtivana pidettyyn puuttumiseen on valiokunnan tulkintakäytännössä suhtauduttu hallitusmuodon omaisuus- ja velvoiteoikeudellista johtuvista syistä kielteisesti, joskaan sopimussuhteen koskemattomuus ei ole muodostunut aivan ehdottomaksi (esim. uudemmassa käytännössä PeVL 28/1994 vp, PeVL 27/1996 vp sekä PeVL 29/1998 vp ja PeVL 33/1998 vp).

Lakiehdotus koskee tilannetta, jossa Suomen Pankki ei enää vahvista peruskorkoa eikä määrittelle viitekorkoja eli jossa alkuperäisen sopimusehdon noudattaminen käy mahdottomaksi. Tällöin vaihtoehtona on jättää syntyvä uusi tilanne kokonaan sopimusvapauden piiriin, mikä ilmeisesti kuitenkin aiheuttaisi merkittävää oikeudellista epävarmuutta. Toinen mahdollisuus on pyrkiä järjestämään asia hallitusti lainsäädäntöteitse ja näin tavallaan turvata olemassa olevien sopimusten pysyvyyttä. Valiokunnan käsityksen mukaan lain säätäminen on asiallisesti välttämätöntä kohtelun yhdenmukaisuuden ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavan ennustettavuuden aikaansaamiseksi. Tällaisessa erikoistilanteessa on lähtökohtaisesti sallittua säätää tavallisella lailla kyseisten korkojen korvaamisesta tavalla, joka ulottuu myös voimassa oleviin sopimuksiin. Sopijapuolten luottamuksen suojaamisen kannalta on kuitenkin välttämätöntä, että uudet säännökset eivät muodostu kohtuuttomiksi alkuperäisiin sopimusehtoihin verrattuina.

Peruskoron ja viitekorkojen päättäminen siirtyy Suomen Pankilta asianomaiselle ministeriölle, käytännössä valtiovarainministeriölle. Tällä

toimivaltaseikalla ei ole valiokunnan mielestä valtiosääntöoikeudellista merkitystä hallitusmuodon 12 §:n kannalta. Olennaisempaa on, merkitseekö uudistus korkotason muuttamista verrattuna sopimuksissa alun perin sovittuihin korkoihin. Peruskoron laskentatapa lakiehdotuksen 1 §:n 2 momentissa kytkee peruskoron suuruuden markkinakorkoon, minkä takia peruskorko ei voi poiketa hallitsemattomasti markkinoilla yleisesti vallitsevasta korkotasosta. Ministeriön päättämien viitekorkojen puolestaan tulee lakiehdotuksen 2 §:n nojalla vastata mahdollisimman hyvin niitä Suomen Pankin määrittelemiä viitekorkoja, joiden tilalle uudet korot tulevat. Tällainen sääntely on omiaan edistämään korkotason vakautta ja ennustettavuutta sekä näin myös kohtuullisen tasapainon säilymistä sopijapuolten korkoon perustuvissa intresseissä. Uudistus ei myöskään vaikuta sopimusvapauteen. Uudet säännökset ovat nimittäin siten toissijaisia, että sopijapuolet voivat sopia toisistaan korosta. Valiokunta pitää asianmukaisena, että tästä otetaan selkeät säännökset lain 4 §:ään.

Edellä todettujen seikkojen johdosta valiokunta katsoo, että uudistuksen toteuttamiselle ei aiheudu esteitä hallitusmuodon 12 §:stä.

Lausunto

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta kunnioittavasti esittää,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Ville Itälä /kok
vpj. Johannes Koskinen /sd
jäs. Tuija Brax /vihr
Marjut Kaarilahti /kok
Juha Korkea-aho /kesk
Jorma Kukkonen /sd

Osmo Kurola /kok
Johannes Leppänen /kesk
Jukka Mikkola /sd
Veijo Puhjo /va-r
Maija-Liisa Veteläinen /kesk
vjäs. Jouko Jääskeläinen /skl

Vuokko Rehn /kesk.